

Soruşturma Evresinde Çocuklarla İlgili Dosyalara Atanan Avukatlar:

- Dosyayı incelemeli,
- Çocuğun gelişimine uygun şekilde hakları, süreç ve dosyayla ilgili çocuğa bilgi vermeli,
- Çocuğun adli süreçteki ihtiyaçlarını gözetmeli,
- İkincil mağduriyete neden olacak tutum ve davranışlardan kaçınmalı,
- Çocuğun korunma ihtiyacının veya şiddet tehlikesinin varlığı halinde ÇKK ve 6284 S. Kanun uyarınca gecikmeksizin gerekli tedbirleri talep etmeli,
- Sistemdeki diğer uzmanlar ile iş birliği içinde çalışmalı,
- Etkili hukuki yardımda bulunma yükümlülüğünü unutmamalıdır.

*Zorunlu müdafî ve vekilin görevi, soruşturma evresinde KYODK kesinleşmesi, yetkisizlik, görevsizlik veya iddianamenin kabulü kararına kadar devam eder. Kişinin kendine bir vekil ya da müdafî seçmesi halinde sona erer. CMK görevlendirmelerinin kapsamı, sadece ifade işlemine katılmakla sınırlı değildir.

Suçta sürüklenen çocuklarla ilgili soruşturmalarda dikkat edilmesi gerekenler:

- Soruşturma işlemleri çocuk büroda görevli çocuk savcılar tarafından bizzat yapılmalıdır. Kolluk tarafından ifade alma vb. soruşturma işlemleri yapılamaz.
- Çocuğun ifadesinin alınması vb. işlemler müdafî eşliğinde yapılabilir.
- Görevli kolluk, çocuk şubelerdir.
- İfade ve diğer işlemler sırasında çocuğun yanında uzman bulundurulabilir. İfade işlemi için adli görüşme odaları kullanılabilir.
- Çocuklara kelepçe gibi aletler takılamaz.
- Özgürlüğünden yoksun bırakıcı tedbirler son çare olarak en kısa süreyle uygulanmalı, alternatif tedbirler tercih edilmeli, bu kararlarda yaş küçüklüğü dikkate alınmalı, ölçülülük ilkesi gözetilmeli, itirazlar sırasında çocuklara özgü hükümler vurgulanmalıdır.
- Özgürlüğünden alıkonulan çocuklar yetişkinlerden ayrı yerlerde tutulmalıdır. Çocukların yararına aykırı olmadığı takdirde kollukta geçen sürede yanlarında yakınlarından birinin devamlı olarak bulunmasına imkân sağlanmalıdır.
- Çocuklar için sosyal inceleme raporu talep edilmeli, bu raporların hukuka uygunluğu denetlenmelidir. Raporda yer alan tespitler, savunma ve taleplerde dikkate alınmalıdır.
- 12-15 yaş grubunda çocukların ceza sorumluluğunun değerlendirilmesi için sosyal inceleme raporu ve adli psikiyatrik rapor alınmalıdır.
- 12 yaş altı çocuklar kimlik tespitinden sonra serbest bırakılmalı ancak çocuğun ihtiyaç duyduğu tedbirler talep edilmelidir.
- Soruşturma aşamasında serbest bırakılan çocuklar, teslim edilebilecekleri kimseler bulunamaz ya da çocuğu suça azmettirdiklerinden veya istismar ettiklerinden şüphelenilirse bu kişilere teslim edilemez. Cumhuriyet savcısının talimatı ile kuruma yerleştirilir.
- Korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında ÇKK'de düzenlenen koruyucu ve destekleyici tedbirlerin uygulanması talep edilmelidir.

Mağdur çocuklarla ilgili soruşturmalarda dikkat edilmesi gerekenler:

- Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından ifade ve beyanının özel ortamda alınması gerektiği ya da şüpheli veya sanık ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen çocukların ifade ve beyanları, adli görüşme odasında uzmanlar aracılığıyla alınabilir.
- Çocukların kendilerini ifade etmesinin önünde engel olan durumlarda veya ihmal, istismar ve şiddet içeren suçlara ilişkin soruşturmalarda çocukların ifadelerinin adli görüşme odalarında alınması talep edilmelidir.
- Nitelikli cinsel istismar suçunda, çocukların ifadesi Cumhuriyet savcısının nezaretinde Çocuk İzlem Merkezinde uzmanlar aracılığıyla alınır.

- Çocukların maruz kaldığı cinsel suçların etkili bir şekilde soruşturulabilmesi ve çocukların kendilerini ifade etmelerinin önündeki engellerin kaldırılabilmesi için ifadelerinin öncelikle ÇİM’de kabul edilmemesi halinde AGO’da alınması talep edilmelidir.
- Çocuğun maruz kaldığı eyleme ilişkin delillerin toplanması için gecikmeksizin talepte bulunulmalıdır.
- Mağdur çocukların ifadeleri sırasında ses ve görüntü kaydı alınması zorunludur.
- Mağdur çocukların ifadeleri sırasında yanlarında uzman bulundurulması zorunludur.
- Suça maruz kalan çocuklarla ilgili işlemler kolluğun çocuk biriminde yapılır.
- Çocuk hakkında 6284 S. Kanundaki önleyici tedbirler gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amiri tarafından alınabilir. Koruyucu ve önleyici tedbirler, Cumhuriyet savcısı tarafından Aile Mahkemesinden talep edilebilir. Tedbirlerle birlikte kimlik ve adres bilgilerinin resmi kayıtlarda gizli tutulması da talep edilebilir.
- Korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında ÇKK’de düzenlenen koruyucu ve destekleyici tedbirlerin uygulanması talep edilmelidir.

Suçta sürüklenen ve suça maruz kalan çocukların:

- Yüksek yararları esas alınmalı,
- Katılım hakları gözetilmeli,
- Mahremiyetlerine saygı gösterilmeli,
- Şiddetten korunarak güvenlikleri temin edilmeli,
- Kurum bakımı ve özgürlükten yoksun bırakıcı tüm tedbirler son çare olarak uygulanmalı,
- Ayrımcılıktan korunmaları sağlanmalıdır.

Bu liste CMK görevlendirilmelerinde meslektaşlarımıza çocuk yargılamaları için yol gösterici olması amacıyla çocuklara ilişkin mevzuat dikkate alınarak hazırlanmıştır. Görevlendirmeler sırasında dikkat edilecek hususlar bu liste ile sınırlı değildir!